

indī sineret. Nam & suprà, & retro omni ex parte qua septum^h spectat, gibbum læueq; ad modum uisitur, nullis omnino extuberans processibus: & cavitati septi, quæ in inferiori ipsius sede necessarioⁱ constituitur, ad amissim congruens. Videtur enim iecur uelut gleba illi inferiori septi sedi impressum fuisse, ac ab ipsa hīc formatum.^k Ne uerò uenæ caudæ caudex secundum posteriorem iecoris sedem protensus, aut huius grauitate, aut septi transuersi motu comprimeretur, tantus sinus in posteriori iecoris sede exsculptus est, quantus amplectendo innascēdoq; caudæ caudici sufficiat. Cæterum^l inferiori sede iecur admodum amice uentriculo cedit, ac ab illo (quem rotundum secundumq; corporis latitudinem oblongum necessario procreatum esse diximus) cauum efficitur: & læue quidem hīc existit, sed non undecunque processibus^m tuberculibusⁿ ue & sinibus liberum. Quemadmodum enim organa quibus iecur caua sui parte incumbit, simplici quadam superficie neutriquam gibba sunt, ita quoque iecur unica superficie haud sinuatum est, sed rupis præcipitio aliqua ex parte accedit. Quā nanque^o duodenum exporrigitur intestinum, & uenæ^p portæ a iecore prodiit, iecur quodam^q tubere prominet, sedem quam hīc uacuam reperit adimplendum. Præterea ubi bilis^r uesicula caudæ iecoris regioni innascitur, sinus in illa exculpitur, medium eius uesiculæ corpus eleganter excipiens. Ad hæc, iecur quoque ea parte^s sinum adipiscitur, qua stomachum tangit, ipsiq; septum transeunt, & superiori orificio uentriculi continuando, locum præbet. Adeo sanè ut iecur nullam peculiarem formam obtineat, sed eam quæ a conterminis partibus ipsi imprimitur. Velut canum sectio pulchrè attestatur, in quibus iecur sinu suo superiorem dextri renis sedem concinnè admodum excipere cernitur. Atque hoc rectè à Natura factum est, quum iecoris munus nullam separatam propriam^t ue exigat figuram, uti uentriculus, intestina, uesicæ, & eius generis per multa, quæ amplam cavitatem eamq; unicam necessariò obtinentia, opportunissimè rotunda effinguntur, & septum quoque transuersum ob suam functionem dilatando thoraci imprimis præfectam necessariò, quam nunc sortitur formam, obtinuit. Iecoris enim substantia & uenarum per ipsum reptantiū series, facile tibi documento erunt, ad ipsius usum quo sanguificationis est officina, magnum id & crassum oportuisse fieri organum, ac interesse, utrum rotundum an oblongum, gibbum ue an cauum extrueretur. Iecur itaque superius posteriusq; quæ septum spectat, præter sinum uenæ caudæ caudici paratū, exactè gibbum & læue, sed quæ uentriculum amplectitur, omni propemodum ex parte cauum cernitur. Rursus ubi posteriori uentriculi sedi & dextro ipsius lateri attenditur, crassissimum est: quæ uerò superiori orificio uentriculi eiusq; sedi superiori uersus sinistram incumbit, tenue apparet, & sensim hominibus illic in acutum fertur^u angulum. In dextra uerò parte rotundum quodammodo & orbiculare obseruatur, & nusquam tenuius est, quàm in ambitu, & præcipue in anteriori ipsius sede, ubi sanè tenuissimum uisitur, interdum inibi impressiones quasdam obtinens, sed omnes exiguas præter^v unam patulæ sectionis modo anteriori ipsius parti induciam, ac à mucronata pectore^w ris ossis cartilagine parum in dextrum iecoris latus uergentem, & ueluti^x foramine quodam ad eam iecoris sedem penitus pertinentem, à qua portæ uenæ^y caudex principium ducit. Atque hæc sectio seu foramen est, quo umbilici^z uena humano iecori implantatur. Cæterum nos neque porcini, neque canini, sed humani iecoris formam nunc persequimur. Quæ enim dissectionum professores de eius forma ac penulis seu fibris (quas *λέγες* Græci uocant) commentantur, e canum potius & siniarum sectionibus, quàm hominum didicerūt. Humanum enim iecur in fibras, porcini iecoris modo nō discinditur, & multo adhuc minus ut caninum. Nam unicum cōtinuumq; præcipua ipsius substantia corpus hominis iecur est: canum uerò in quinque, nonnunquam in sex aut quatuor tantum partes est disiectum, solarum uenarum interuentu inuicem continuatas. Porcis uerò in pauciores, uenis duntaxat hærentes: aut etiam in plures, si sectiones quoque impense altas fibrarum uice numerare lubeat. Atque hinc natum est illud medicorum ac Anatomes peritorum commentum, quo uentriculum à iecore quinq; fibris manus apprahendentis modo, amplecti asserunt. Quin Græcorū nonnulli, nescio à quibus ut testantur mathematicis medicis nomina mutuantes, illis fibris priuata (uti apud Theophilum illum parum Anatomicum uidere est) imponūt nomina. Quatuor enim quum sint, inquit, iecoris fibræ, prima focus dicitur: maximè nanq; ad succi concoctionem facit, quemadmodum concoquendis cibarijs focus. Secunda mensæ nomen sortitur, quod mensæ uices gerat: nam membrorū alimenta in ipsa apponuntur. Tertia culter nuncupatur: diuidit enim, segregatq; inter se humores, aut si quid crassius distribuendū sit, id secat atq; commutat. Quarta arigæ nomine appellatur: nam naturales uires iam excoctos humores bene regunt, atque in melius rectā ducunt. Huiusmodi profectō eorum qui humanam fabricam imaginationibus,

Iecur nulla peculiaris eguisse formam.

Humani iecoris formam à canū & porcini iecoris formis uariare.

tionibus, non sectionibus, aut brutorum potius quàm hominum administrationibus, nugæ figmenta^q sunt. Ac proinde exuto affectu omnes qui aliter testor, me iecur in fibras aliquo pacto diuisum nunquam inspicissimam iecur duplici fibra constare astruat, propter^r scissionem seu foramen ex umbilico proficiscens excipitur. aut ob eius iecoris^s portiunculam, extuberantem, fibris aliquot constare asseret: si modò unquam uel quibus iecur in fibras uti canū diuisum est, contemplatus fuerit. non autem gocio obseruabit, sed & animaduertet, quotquot hæc uenæ caudæ ex gibbum in duos truncos distributionē literis prodiderūt, ridiculè nugam liras. De magnitudine uerò iecoris, quòd scilicet timidis gulosisq; maius iuxta proportionem homini, ut & cerebrum, inter reliqua animantia, gignitur, non præter rationem à quibusdam Anatomicis dictum est: quanquam medicorum ipsiusdem crapula absumi iecur, seriò adeoq; cōtentiose affirmari imperiti, & uulgo & sibi ipsis persuadent, insignibus illis uini gurgitibus taxat molem reduci consueuisse. Porro de iecoris substantia, uenis, arteriis plerique rectè sentiunt. Per uniuersum enim iecoris corpus ad humilioris portæ^t propagines innumeræ diffunduntur, in superiorem uerò ipsius^u soboles numerosè sparguntur: quas & ab earum ortu, initijsq; aut ab earum^v constitutū, describere integrum est. Orbiculatim nanque (uti in xus sum diligentius) ex omnibus extremis iecoris partibus infiniti uenarum modo tenues prodeunt, ex quibus alij in elatiori uisceris parte, alij^w tur. Inferiores furculi paulatim inter se in alios paulò crassiores colliguntur. Atq; ita deinceps sensim ac tantisper coeunt, donec tandem omnes in iecoris^x nam congregiantur: non equidem ut quispiam dissectionū fidens professus^y caudæ sedis centro, sed in humiliori eius parte, qua dextro dorsi lateri iecur^z prodians uena eos quos sæpe recensui ramos in bilis uesiculam, uentriculum & intestina digerit. Sic ramorū qui superiorem iecoris sedem occupant, t^u grandiores paulatim, & hæc rursus in maiores, ampliores ue tantisper^v colles in^w duos maximos ramos coeant, qui in anteriorem uenæ caudæ sedem^x nascitur, pertinent. præter aliquot etiam^y graciles furculos eidem uenæ^z Neque rursus hoc in gibbæ iecoris sedis medio fit, sed^u in posteriori ipsius^v cumbit potius quàm adheret, dum resupinatum hominem intelligimus^w morum medio aliquibus in locis tenues gracilesq; admodum deducunt^x sunt, & uenarum corpore donati, in unum quoque caudicem mutuo colles^y uesiculam (uti post dicemus) deducendum. Quin & in humiliori iecoris^z in suum caudicem coaceruantur, exiles arteriæ in corpus iecoris excutunt^u quæ dextræ sedi inferioris membranæ omenti à magna arteria offeruntur^v rubra mollisq; adnascitur substantia, nuper concreto sanguini quàm fir^w rior, & potissimum in iecoris gibbo cernatur. Hanc Brasistratus, quod^x nibus circumfundatur, *πύκνωμα* nuncupauit. Præfens substantia iecoris^y plectendo suffulcit, totam propemodum iecoris molem constituens^z obvoluitur tunica, à ligamenti pronata, quibus iecur peritonæo, quæ i^u affirmatur. Sunt autem hæc duo præcipua: ^k unum quidem densum & ^l sed membranæ modo tenue, quod peritonæi pars inferiorem septi sedem^m lum à latere dextro mucronatæ cartilaginis educit, rectā ex anterioribusⁿ sum. Alterum uerò, quæ iecoris sinistra pars in acutum definit angulum^o tur. hīc enim fortissimo & quodammodo tereti ligamento iecur perito^p m quæ caudæ uenæ caudex septum permeat, & dein secundum caudæ p^q deductum, peritonæum iecori adnascitur, ipsumq; peritonæum iecur col^r iecoris sedi ubi portæ est principiū, omenti quoq; portio adnascitur. Præ^s peritonæi sedi (quod alijs animaduertendum fuerat Anatomicis) cōnectit^t ab umbilico in ipsum iecur pertinentis. Hæc enim foetu è matre excludo a^u B. efficit uinculi, ipsum, uti iam dixi, peritonæo colligatis. Porro ex his omni^v iecur peritonæo adnascitur, tenuem suā & sibi peculiare sortitur tunicam^w inseruntur nerui: ^o unus quidem à sexti paris cerebri neruorū ramis, elati^x implatis: ^p alter uerò ab alijs Anatomicis ignoratus, à sexti eius cōiugij^y